

Δημήτρης Μπελαντής
*Προς ένα πλανητικό στρατόπεδο συγκέντρωσης;
Εθνικές και διεθνείς όψεις κρατικής καταστολής*

Το αίτημα για «ασφάλεια» κυριαρχεί σε διεθνή κλίμακα. Δύο χρόνια μετά την 11η Σεπτεμβρίου, ο άξονας της «αντιτρομοκρατικής» εκστρατείας, με κύριους εκφραστές τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, συναντά σοβαρές δυσκολίες χάρη στην ηρωική αντίσταση των ιρακινών και των παλαιστινίων αλλά και την αναζωπύρωση των αντιστάσεων στο Αφγανιστάν. Παρ’

όλα αυτά, προχωρά με ένταση σε νέες διεθνείς και εσωτερικές πρωτοβουλίες.

Στο εσωτερικό του δυτικού κόσμου παγιώνονται με ραγδαίους ρυθμούς ανελεύθερες νομοθεσίες οι οποίες συστέλλουν τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα των πολιτών.

Οι ΗΠΑ του Τζορτζ Μπους λειτουργούν ως πιλότος σε αυτή την κατεύθυνση. Μετά τον «Πατριωτικό Νόμο Ι» ετοιμάζε-

ται ο «Πατριωτικός Νόμος II», ο οποίος παρέχει ανεξέλεγκτες ουσιαστικά εξουσίες στο FBI και στην εκτελεστική εξουσία, ενώ βάσει του «Νόμου για την Ασφάλεια της Χώρας» έχει εγκαθιδρυθεί η δυνατότητα δημιουργίας μιας γιγαντιαίας βάσης δεδομένων, όπου θα συγκεντρώνονται προσωπικά δεδομένα σχεδόν όλων των πολιτών με στόχο το γενικευμένο έλεγχο και επιτήρηση. Επίσης, ακούγεται ότι σύντομα θα αρχίσουν οι δίκες από στρατοδικεία των ΗΠΑ κρατουμένων του Γκουαντανάμο, ιδίως των μουσουλμάνων αιχμαλώτων από τον πόλεμο του Αφγανιστάν.

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη-μέλη πρόκειται να ενσωματώσουν στο εσωτερικό τους δίκαιο τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας-Πλαισίου για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας («Ευρωτρομονόμος») του Δεκεμβρίου 2001. Ειδικότερα, η Ελλάδα πρόκειται, όπως έχει ανακοινώσει ο υπουργός Δικαιοσύνης κ. Πετσάλνικος, να θεσπίσει δεύτερο αντιτρομοκρατικό νόμο, ο οποίος θα διαστέλλει την έννοια της «τρομοκρατίας» στα όρια του Ευρωτρομονόμου («προσβολή των θεμελιωδών συνταγματικών, πολιτικών και οικονομικών δομών»), θα διευρύνει τα όρια παραγραφής των κακουρηγημάτων μέχρι τα 30 έτη και θα τυποποιεί ιδιαίτερη ποινική ευθύνη για τον αρχηγό μιας εγκληματικής οργάνωσης.

Στο επίπεδο των σχέσεων ΗΠΑ και ΕΕ, η νέα συμφωνία έκδοσης καταργεί, όπως ήδη έχει περιγραφεί σε προηγούμενο τεύχος του περιοδικού, σημαντικές αρχές του διεθνούς ποινικού δικαίου, όπως, ιδίως, η αρχή της τοπικότητας/εδαφικότητας (δηλαδή της εκδίκασης μιας ποινικής υπόθεσης στη χώρα όπου διαπράχθηκε το αδίκημα), αλλά και η αρχή της μη έκδοσης ημεδαπών για πράξεις τελεσθείσες στην ημεδαπή, η οποία

διακρίνει τις περισσότερες φιλελεύθερες νομοθεσίες μέχρι σήμερα. Διαμορφώνεται έτσι μία παράλληλη δικαιοσύνη του κράτους που ζητεί την έκδοση ακόμη και για πράξεις που τελέστηκαν σε άλλο κράτος, η οποία, προφανώς, θα ισχύσει κυρίως υπέρ των ΗΠΑ ως κράτους-ηγέμονα.

Παράλληλα αφήνεται ανοιχτή η δυνατότητα έκδοσης και σε κράτος-μέρος το οποίο έχει στο νομικό του σύστημα την επιβολή θανατικής ποινής, αν... υποσχεθεί ότι δεν θα την εφαρμόσει στη συγκεκριμένη περίπτωση, ενώ προβλέπεται και ο πρωτοφανής θεσμός της «προσωρινής έκδοσης» ατόμου ήδη διωκόμενου σε μία χώρα για να δικαστεί στη χώρα που τον ζητά και μετά να επιστραφεί στη χώρα όπου ήδη διώκεται ή εκτίει ποινή.

Αυτή η πραγματικότητα έχει ήδη προετοιμασθεί και από τις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για την καταπολέμηση των βομβιστικών και τρομοκρατικών επιθέσεων. Ήδη, η σύμβαση αυτή, κυρωθείσα με το ν. 3116/2003, προέβλεπε στο άρθρο 6:

Ένα κράτος μέρος μπορεί επίσης να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του επί τέτοιων [τρομοκρατικών] αδικημάτων όταν:

- (α) Το αδίκημα τελείται κατά υπηκόου του εν λόγω Κράτους ή
- (β) Το αδίκημα τελείται κατά Κρατικής ή κυβερνητικής εγκατάστασης του εν λόγω κράτους στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένης της πρεσβείας ή άλλων διπλωματικών ή προξενικών εγκαταστάσεων του εν λόγω κράτους.

Ήδη λοιπόν έχει ανοίξει ο δρόμος για την κατάργηση των δύο παραπάνω αρχών και προτού υπογραφεί η συμφωνία έκδοσης ΗΠΑ-ΕΕ.

Οι παραπάνω πραγματικότητες και τάσεις έχουν ήδη σε μεγάλο βαθμό εσωρευθεί και στην εγχώρια πολιτική ασφαλείας. Με δύο κύριους άξονες. Το θεσμικό πλαίσιο που θα ισχύσει εν όψει της τέλεσης της Ολυμπιάδας 2004. Αλλά και την πιλοτική εφαρμογή του τρομονόμου στην ολοκληρούμενη πλέον δίκη της «17 Νοέμβρη».

Είναι γνωστό ότι η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων το ερχόμενο καλοκαίρι θα νομιμοποιήσει την ευρεία λήψη καταπιεστικών μέτρων. Έτσι, σε μία εκτεταμένη ζώνη θα απαγορευθούν συναθροίσεις, διαδηλώσεις κ.λπ. Ομοίως, θα παρέχεται η δυνατότητα όχι μόνο στα 55.000 μέλη της ΕΛΑΣ και των ελληνικών Ειδικών Δυνάμεων αλλά και σε αλλοδαπούς (βασικά αμερικανούς), στελέχη δυνάμεων ασφαλείας, να πραγματοποιούν έρευνες, να συλλαμβάνουν κ.λπ.

Όσον αφορά τη δίκη της «17 Νοέμβρη», τόσο η παρέλαση κακότεχνα προετοιμασμένων μαρτύρων κατηγορίας όσο και οι «καταδόσεις συγκατηγορουμένων» οι οποίες υλοποιούν την αναστολή ουσιαστικά της αρχής «ένοχος ένοχον ου ποιεί» και το βαρύ κλίμα των εισαγγελικών αγορευσεων δημιουργούν βάσιμα την αίσθηση ενός προβλέψιμου και προδιαμορφωμένου πέρατος αυτής της δίκης, σε πείσμα των υποσχέσεων για μία «έντιμη και δίκαιη δίκη». Η τυχόν αδιάκριτη επιβολή καταδικαστικών αποφάσεων θα παγιώσει την υφέρπουσα αίσθηση ότι αυτή η δίκη δεν αποτελεί κυρίως πεδίο ποινικού κολασμού, αλλά πεδίο κρατικού ρεβανσισμού και κατίσχυσης της *raison d'etat*. Όπως επίσης και κατάδειξης στους «δυτικούς συμμάχους μας» ότι πλέον δεν είμαστε μία χώρα ανοχής προς την τρομοκρατία, αλλά μία χώρα ασφαλής και θωρακισμένη. Ανάλογες διαστάσεις ενδέχεται να αναδειχθούν και στην επικείμενη δίκη των κατηγορουμένων ως μελών του ΕΛΑ. Αν

έτσι έχουν τα πράγματα, η απειλή για τις ελευθερίες στην χώρα μας δεν είναι στιγμιαία αλλά διαρκής. Πόσο μάλλον που η αντισυνταγματική κατάργηση των ορκωτών δικαστηρίων στις δίκες της «πολιτικής τρομοκρατίας» και ο καθορισμός προβλέψιμων συνθέσεων δεν επιτρέπει την αισιοδοξία ότι θα επαναληφθούν απρόβλεπτες από την εξουσία δικαστικές εκβάσεις.

Σημαντικά ακόμη ιζήματα που καταλείπει η δίκη της «17 Νοέμβρη» είναι τα ζητήματα των «ειδικών καθεστώτων κράτησης και απομόνωσης», των «ανακρίσεων χωρίς συνήγορο» και της κατάργησης του πολιτικού εγκλήματος. Η αρχική στάση των αστυνομικών και σωφρονιστικών αρχών απέναντι στα δικαιώματα των συγκεκριμένων κρατουμένων, με αποκορύφωμα τη με αθέμιτα μέσα ανάκριση ενός σχεδόν ετοιμοθάνατου ανθρώπου αλλά και τη χωρίς νομική πρόβλεψη δημιουργία ειδικών συνθηκών κράτησης στον Κορυδαλλό, έχει δώσει την αίσθηση ότι ο αντιτρομοκρατικός νόμος αποτελεί ένα πεδίο γέννησης παρασυνταγματικών και αντισυνταγματικών πρακτικών, στο πλαίσιο της διεύρυνσης της «ευελιξίας» των αστυνομικών και εισαγγελικών οργάνων. Αυτές οι πρακτικές δεν αφορούν μόνο την «τρομοκρατία»: η αοριστία της έννοιας αυτής, όπως και του «οργανωμένου εγκλήματος», θα παράσχει έδαφος για τη χρήση αυτών των ειδικών ανακριτικών και σωφρονιστικών μέσων σε δυνάμει πλειοψηφικές κατηγορίες, αν και όταν μετέλθουν την οδό των κοινωνικών αντιστάσεων.

Τέλος, η αποσύνδεση της «τρομοκρατίας» από το πολιτικό έγκλημα καθιστά την έννοια του πολιτικού εγκλήματος μία ανενεργή νομικά και συνταγματικά έννοια, παρά τη ρητή συνταγματική της πρόβλεψη. Τα όρια που έθεσε το δικαστήριο των εφετών ουσιαστικά την εξαφανίζουν: τη μεταθέτουν

στο οριακό ενδεχόμενο της επανάστασης ή του πραξικοπήματος – τότε όμως, αν οι «ανατροπείς» νικήσουν, δεν πρόκειται βεβαίως να δικαστούν. Αν, αντίθετα, ηττηθούν, η νόμιμη εξουσία σπανιότατα θα δεχθεί να τους προσδώσει την ιδιότητα του πολιτικού εγκληματία. Ούτε βεβαίως υπάρχει στην αστική δημοκρατία έγκλημα τελούμενο με ιδεολογικά μέσα: εγκλήματα γνώμης υπάρχουν μόνο στα «ολοκληρωτικά» καθεστώτα.

Άρα, ποιο έγκλημα θα μπορούσε να θεωρηθεί πολιτικό ως τελούμενο με «ιδεολογικά μέσα»; Πρόκειται, βεβαίως, για παραδοξολογία.

Οι προοπτικές λοιπόν για τις ελευθερίες στη χώρα μας και διεθνώς είναι δυσόψωνες. Μόνο οι κοινωνικοί αγώνες και τα μαζικά κινήματα μπορούν να τις υπερασπισθούν και να τις διευρύνουν.

Δημήτρης Μπελαντής

Σχετικά με τις αστυνομικο-αστυνομικές συγκρούσεις της 8-10-2003

Οι αστυνομικοί είναι αστυνομικοί. Επιτελούν τις γνωστές λειτουργίες του καταναγκαστικού κρατικού μηχανισμού. Δεν τίθεται κανένα ζήτημα «πλήρους εκδημοκρατισμού», «λαϊκοποίησης» κ.λπ. αυτού του μηχανισμού. Αυτά προς αποφυγήν παρεξηγήσεων.

Παρ' όλα αυτά, οι αστυνομικοί έχουν μία διπλή ιδιότητα: εκτός από όργανα κρατικής καταστολής είναι και εργαζόμενοι του δημοσίου. Παρά το ότι αυτή η ιδιότητα δεν είναι η κύρια ως προς τα συμφέροντα του μαζικού κινήματος, είναι υπαρκτή. Ο συνδικαλισμός των κατώτερων αστυνομικών ιδίως σε καμία περίπτωση δεν αντιστρατεύεται τα συμφέροντα του κινήματος. Ούτε βεβαίως η διαδήλωσή τους ακόμη και με στολή – άλλωστε αυτή δεν είναι η «στολή εργασίας» που το ίδιο το κράτος τους παρέχει; Προξενούν εντύπωση οι δηλώσεις του

υπουργού Δημόσιας Τάξης, κ. Φλωρίδη, περί... «ενόπλου στόσεως»: όταν οι αστυνομικοί ως ατομικοποιημένα όργανα καταστολής χρησιμοποιούν τη στολή και τον οπλισμό τους είναι άξιοι του ρόλου τους. Όταν λειτουργούν συλλογικά και ως εργαζόμενοι, τότε πραγματοποιούν «στάση»;

Η ίδια η διαδικασία της απεργίας και της διαδήλωσης των αστυνομικών οδηγεί σε αξιοσημείωτα κοινωνικά αποτελέσματα. Αξιωματικοί-διαδηλωτές δήλωσαν στις εφημερίδες μετά τον ψεκασμό τους από τα ΜΑΤ ότι για πρώτη φορά συνειδητοποίησαν πώς αισθάνονται οι εργαζόμενοι όταν καταστέλλονται από τους ίδιους. Ακόμη και αν αυτές οι δηλώσεις έχουν στοιχεία «υπερβολής» και σκοπιμότητας –για να προσελκύσουν την κοινωνική συμπάθεια–, διατηρούν την αξία τους. Αυτό δεν σημαίνει ότι στην επόμενη διαδήλωση ή απεργία